

мовою є необхідним компонентом професійної підготовки конкурентоспроможної особистості, яка творчо мислить, сучасного фахівця.

Через нетривалість курсу іноземної мови в немовних вузах і його незначному обсягу потрібен постійний пошук підвищення ефективності навчання студентів. Раніше пріоритети віддавалися вивченню граматики, механічному заучуванню лексики, читанню та літературному перекладу. З недавнього часу вивчення іноземної мови стало більш функціональним – з метою використання в різних сферах життя суспільства як засобу реального спілкування з представниками іноземних держав. Метою викладання іноземної мови у вузах немовного профілю є формування іноземної комунікативної компетенції, яке базується на принципах і методах комунікативної дидактики.

Розвиток іноземної компетенції майбутніх фахівців у процесі вивчення іноземної мови припускає розвиток у студентів навичок і вмінь професійно-орієнтованого спілкування; вивчення звичаїв, традицій і культури країн мови, що вивчається та використання отриманих знань у своєму професійному розвитку; постійне вдосконалення вмінь працювати з іноземними інформаційними джерелами й спілкування із закордонними фахівцями. Мова – це «система спілкування», що складається з набору правил, які використовуються з метою комунікації. Міжкультурна комунікація – насамперед «адекватне взаєморозуміння двох співрозмовників або групи людей, які обмінюються інформацією, але належать до різних національних культур».

Як показує практика, навчання іноземного спілкування студентів немовних вузів є більш ефективним і продуктивним при створенні в процесі навчання позитивного емоційного настрою. Внаслідок цього у студентів виникає задоволення від своєї діяльності, у тому числі умовно-мовленнєвої з метою оволодіння іноземною комунікативною компетенцією.

Необхідно відзначити, що саме ділова гра, що моделює різні сторони професійної діяльності в навчальному процесі, забезпечує умови комплексного використання професійних знань студентів і вдосконалення їх вмінь спілкуватися іноземною мовою.

Ігрова діяльність припускає використання узагальненої моделі навчання професійно-орієнтованому усному мовленню й включає поетапну мовну взаємодію: 1) студент-студент, 2) студент – викладач, 3) студент – навчальний матеріал, 4) студент-студент (але вже на більш високому рівні). Усі етапи включають відпрацювання елементів мовного матеріалу в спеціальних вправах. Найефективнішими з них є ситуативно-обумовлені діалоги та дискусії.

Поряд з розвитком у студентів навичок говоріння й аудіювання необхідно також приділяти увагу письмовій компетенції, тобто здатності самостійно створювати письмовий текст на задану тему (доповідь, презентацію, резюме тощо).

Такі форми вправ як “Brainstorming”, “Mind-map”, “Clustering” можна використовувати у якості підготовчих.

“Brainstorming” припускає роботу в групі, коли один студент фіксує думки й ідеї інших студентів, а потім визначаються зв'язки між усіма зафіксованими асоціаціями.

“Mind-map” являє собою графічну схему, яка відображає структуру заданої теми та внутрішні зв'язки між окремими частинами майбутнього тексту.

“Clustering” – найскладніший варіант асоціограми, де окремі асоціації пов'язуються в складні ланцюги ідей, при цьому кількість часу обмежена.

Таким чином, викладачеві необхідно в першу чергу формувати комунікативну компетенцію, високий рівень якої буде позитивно впливати на самооцінку. Комунікативні методи навчання змушують по-новому переглянути традиційні способи й методи навчання іноземної мови у відсутності природнього мовного середовища. І саме методико-дидактичний шлях, що має кінцевою метою підготовку студентів до ефективного самостійного спілкування іноземною мовою, виглядає як шлях від слова до речення і, нарешті, до тексту.

І.Г. Бубенець, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

К.В. Попкова, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ПОКОЛІНЬ ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ КОМУНІКАЦІЙ ІЗ ФАХІВЦЯМИ ГАЛУЗІ

Теорія поколінь що розглядається під кутом бізнесу – вже не скільки теорія, скільки насущна практика. Отже зростання інтересу ділового співтовариства до цієї теми далеко не випадкове. Маркетологам доводиться враховувати постійно змінні параметри цільової аудиторії. Фахівцям у сфері управління персоналом – враховувати особливості співробітників, що відносяться до різних груп поколінь, а інвесторам – оцінювати специфіку тих, хто розвиває бізнес і виступає в ролі лідерів інноваційних проектів, бо це можуть бути як досвідчені співробітники середніх років, так і зовсім молоді люди, що сформувалися під впливом Інтернету. Колишні і нові покоління дійсно розрізняються. Як мінімум у них різні цінності.

Оскільки однією з самих обговорюваних соціальних тем є зв'язок теорії поколінь з практичними вимогами до фахівців харчових виробництв і індустрії гостинності, то виникає питання, як перевести теорію

покоління в практичну площину галузі. Сьогоднішні випускники нашого вузу поза сумнівом є представниками покоління, яких прийнято відносити до покоління Y.

Для того, щоб краще розуміти кандидатів, які прийдуть працювати в галузь найближчими роками, слід знати їх очікування, потреби і інтереси. І тут потрібно відзначити, що шкала цінностей, яка багато в чому визначає відносини «працівник-працедавець», виявиться іншою. Якщо представників покоління X перш за все цікавили стабільність, можливості для планомірної побудови кар'єри, навчання і розвитку, то в процесі вибору роботи представники Y перш за все хочуть потрапити в робоче середовище, яке не порушить їх особистого стилю життя, а як би впишеться в нього. Тут швидше йдеться про принципово іншу модель поведінки, а не про відсутність її як такої.

Галузеві вимоги і стандарти можна органічно вбудувати в середу неформального спілкування молодих співробітників і тоді вони швидко почнуть відчувати себе командою. Потім до них приходять усвідомлення того, що професійні стандарти і вимоги придумані не випадково і дозволяють добиватися поставлених завдань найбільш раціональним способом. Так жива і невимущена атмосфера в професійному колективі, стає природною оболонкою для строгої системи правил і вимог у сфері якості, виробництва, технологій гостинності. Система управління людським капіталом повинна йти в ногу з часом і враховувати вищесказане, одночасно підвищуючи ефективність бізнесу.

Виникає гостра необхідність створення проекту професійної соціальної Мережі для фахівців харчових виробництв, торгівлі, готельного і ресторанного бізнесу. Проект значною мірою буде орієнтований на молодих фахівців галузі, яких можна віднести до покоління Y. Йдеться про зовнішній сайт. На цьому майданчику хотілося б реалізувати безліч можливостей і сервісів. Можна буде одержати інформацію про різні професійні заходи, класи майстра, виставки, поділитися досвідом з колегами, розмістити заявки і запитати поради, взяти участь в конкурсах і запропонувати свої варіанти поліпшення сервісу і якості роботи. На цьому сайті бажано запропонувати як інструментарій для особового розвитку і підвищення кваліфікації систему e-learning – дистанційного або «електронного» навчання із застосуванням інтерактивних і ігрових елементів.

Форми і методи комунікацій можуть мінятися, але в тому, що постійний діалог альма-матер, бізнесу і персоналу необхідно вибудовувати системно і грамотно, немає ніяких сумнівів. Ми не випадково робимо акцент на системності. Тільки так можна відстежувати процеси зростання і руху персоналу галузі. Особливості покоління слід враховувати і при плануванні систем навчання в цілому. «Ігреки» більш прагматичні, чим «ікси». У тому числі і в процесі формування набору знань, освоєння нових кваліфікацій.

Покоління X за традицією більш схильне до фундаментальної освіти. Формуючи набір освітніх дисциплін, як правило, піклуються про більшу кількість напрямів. Або їм все цікаво, або вони вважають, що хоч би деякі з одержаних знань стануть у нагоді. У свою чергу «ігреки» вважають за краще моделювати себе в професійному відношенні, використовуючи мозаїчний підхід, тобто частіше виявляють цікавість лише до отримання тих кваліфікацій, які потрібні безпосередньо на цей час.

Відзначимо, що такий підхід дуже ефективний, особливо в сучасному динамічному світі, що навіть не щодня пред'являє попит на нові компетенції і спеціальності. Таким чином, в ідеалі система навчання фахівців галузі повинна однаково ефективно працювати і в тому і іншому випадку, що вельми схоже з нинішньою західною системою освіти. Завдяки новим технологіям і відкритому інформаційному простору системи навчання стають гнучкішими, відповідаючи потребам представників різних поколінь.

О.М. Варипаєв, канд. філос. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

КОГНІТИВНА АКТИВНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ ТА СТРАТЕГІЇ СПОЖИВАННЯ

В останні роки у зв'язку з розвитком загальної концепції суспільства споживання в стратегіях сервісу відбулася переорієнтація на концепцію споживача як головної ланки процесу обслуговування. Не інтереси виробників, а можливість задовольнити зрілі запити й потреби споживачів стає основним принципом функціонування та теоретичного осмислення сфери послуг в умовах жорсткої конкуренції.

Існує декілька теоретичних підходів до розгляду фундаментальних принципів поведінки споживачів. Деякі дослідники заперечують усвідомлену мотивацію й доходять висновку про випадковість користування тією або іншою послугою або товаром, але такий підхід не враховує специфіку потрібнісно-мотиваційної сфери особистості, заперечує когнітивний вимір особистості, багаторазово підтверджений як у теоретичному філософському дискурсі, так і в прикладних психологічних практиках.

У сучасних американських дослідженнях поведінки споживачів часто використовується біхевіористична теорія навчання, пов'язана з ім'ям відомого психолога Б.Ф. Скіннера. У ній споживач розглядається як своєрідний "чорний ящик", а основна увага звертається на спостережувану поведінку, вироблення умовного рефлексу на підставі системи покарань і заохочень. Методологічна простота даної схеми зробила її популярною в дослідженнях останніх десятиліть XX століття, так, наприклад, вона широко використовується в теорії маркетингу Ф. Котлера.

Нам представляється, що, оскільки позиція Б.Ф. Скіннера, первинно заснована на дослідах із